

PEYGAMBER EFENDİMİZİN
HAYIRSEVERLERDEN
İSTEDİKLERİ

İmâr islah işleri
[Su getirmek, ağaç dikmek]
[Çorak yerleri ihyâ etmek]

Yazan :
Ömer Fevzi Mardin

Yayan :
İlâhiyyât Kültür Te'liferi
Basım ve Yayım Kurumu

Sayı : XII

Nûr Basımevi — 1951
İSTANBUL

PEYGAMBER EFENDİMİZİN
HAYIRSEVERLERDEN
İSTEDİKLERİ

İmâr islah işleri
[Su getirmek, ağaç dikmek]
[Çorak yerleri ihyâ etmek]

Yazan :
Ömer Fevzi Mardin

Yayan :
İlâhiyyât Kültür Te'liferi
Basım ve Yayım Kurumu

Sayı : XII

Nûr Basımevi — 1951
İSTANBUL

Ön Söz

İlahiyyât Kültür Te'liferi Basım ve Yayım Kurumu tarafından basılmakta olan (Tasnifli — Fihristli ve Şerhli) Hadîs-i şerif kitabından (memleketde imâr ve islah işlerine bilhassa hayır müesseseleri kurmak, su getirmek ve ağaç yetiştirmek ve korumak) işlerine taalluk eden emirlerin edinilmesini kolaylaştırmak için ayrıca risale halinde de basılıp yayımı faydalı görüldü

Her memleketin ve bu meyanda memleketimizin her zaman muhtac olduğu hayır işlerine hayır severleri daha ziyade, azamî derecede teşvik ve tergibe yarmasını Allahtan dileriz,

25 Ekim 951 İstanbul
Kurum İdaresi

YER YÜZÜNE AİT VAZİFELER

İmâr — islah

AĞAÇ YETİŞTİRMEK — HAYVAN YETİŞTİRMEK

İ' m â r

SU İŞLERİ — MA'BED İNŞASI

H. Ş. 1405

«Kim ki [su cedveli, kanalı, su yolu, çeşme, sebil gibi] nâfi' eserler meydana getirirse veyahut insan, hayvan ve nebatatın ihyâsı için âdi kuyu, bostan kuyusu açar veya herhangi bir sûretle yer yüzüne su çıkarır onlardan halkı faydalandırır ise veyahut mescid cami' ma'bed [ibâdet yeri] binâ ederse [hayrâtı; dünyada durdukça] sevabı o kimsenin amel defterine yazılır ve amel defteri öldükten sonra da kapanmaz. »

TÜRLÜ HAYIR

H. Ş. 1405

«Öldükten sonra da mü'minlere ecir ve sevabı erişen eserler (miras bıraktığı mushaf-ı şerîf, yaptırmış olduğu mescid ve ibadetgâh, yollarda yolcu konaklanacağı yer olarak yaptırdığı misafirhenelerden, akıttığı sulardan, hal-i sıhhat ve hayatında malından vermiş olduğu sadakadan vakfettiği hayrâtdan) ibâretdir.

H. Ş. 1407

«Kim ki bir yeri su cedveli, kanal, kuyunun envâi vesair su yolları ile sular ve ihyâ edip de ondan ciğeri [susuzluktan] yanık bir mahlûk içerse ve orada muhtac bir mahlûk hacetini izâle ederse onların ihyâ sevabı ona [yaptırana] yazılır demektir. »

KURU, ÇORAK YERİ İSLAH

H. Ş. 1408

«Kim ki boş kuru ve çorak bir yeri islah ve iska ve ekip biçerek ihyâ ederse

ecre nâil olur. İnsan ve hayvan oradan faydalandıkça ihyâ edene sadaka yazılır»

SU HAYRI

H. Ş. 1409

«Sadakanın en üstünü su içirmek ve sulamaktır.»

Ağaç dikmek ve korumak

H. Ş. 1410

«Sahrada halkın gölgelendiği ağacı keseni Allah başı aşağı cehenneme kor»

H. Ş. 1411

«Kıyamet kopsa ve o zaman elinizde bir hurma fidanı bulunsa ve gücünüzde yetiyorsa onu dikmekten vaz geçmeyin.»

H. Ş. 1412

«Decalin zuhûrunu işittiğinizde bile elinizde bir hurma fidanı bulunsa derhal onu dikiniz. zira insanlar decalden sonra da yer yüzünde yaşıyacaklardır.»

H. Ş. 1413

«Kim [hurma vesair meyveli ve meyvesiz ağaçlar dikip onlardan halkı fay-

dalandırırsa] hayrâtı dünyada durdukça o kimsenin [iyi] amel defterine ecri yazılır, öldükten sonra da [iyi] amel defteri kapanmaz.»

H. Ş. 1414

«Bir kimse bir ağaç dikip te onun meyvesinden insan, kuş hayvanlar yeseler o meyveler onun [devam üzre] işliyen sadakası olur.»

H. Ş. 1415

«Bir kimsenin dikmiş olduğu ağacın meyvesinden gerek insan, gerek Allah mahlûklarından hiç biri yemez ki dikmiş olan kimse için sadakası hesabına geçmiş olmasın.»

H. Ş. 1416

«Bir kimse bir ağaç dikse o ağaç meyve verdikçe ve insanlar ondan faydalandıkça sevabı ağacı dikene yazılır, binaenaleyh o ağaç dikenin işliyen sadakası olur velev o ağacın bulunduğu yer başkasının tasarrufuna geçsin yahut o ağaç hayır olarak bir başkasının arazisine dikilsin.»

H. Ş. 1417

«Hurma vesâir meyveli ve meyvesiz ağaçlar sahibi ve ondan sonra gelen ev-

lât ve torunları ve varisleri Allahın ih-sânı olan bu ni'metlere şükrettikleri müd-detçe bereket ve hayr-ü menfaat çoktur»

H. Ş. 1418

«Her hangi bir müslüman bir ağaç di-
kip de onun meyvesinden insan veya
hayvan yese; yenilen şey; o ağacı diken
kimsenin sadakası olur. »

H. Ş. 1419

«Kim Sidre ağacını keserse [bu pek
mühim ağacın faydasından halkı mahrum
ederse] Allah onu tepesi aşağı cehen-
neme koyar. »

H. Ş. 1420

«Herhangi bir müslim bir ağaç diker-
se o ağacın meyva vesairesinden inti-
fa' hasıl oldukça onlar o ağacı diken
kimsenin sadakası olur. Ondan çalınan şey
de onun sadakası olur. Canavarlar ye-
se yine dikenin sadakası olur. Ondan kurt
yese yine sadakadır. Ve o ağaçtan ne
tarzda istifade edilse yine dikene sadaka
olduğu gibi o ağacın yemişine bir kimse
zarar iras etse bile yine sadakadır. Ve
sevabı ona yazılır. »

H. Ş. 1421

«Birmüslüman ağaç dikse ve enva'l

hubûbat ve sebzevat ekse de ondan
yirtıcı hayvan, kuş ve başka bir mahlûk
yese bundan hâsıl olan ecir; ağacı diken,
ve ekin ve sebzeyi ekene aittir.»

H. Ş. 1422

«Bir müslim bir ağaç dikip de ondan
insan, hayvan, kuş yese, kıyamete ka-
dar o ağaçtan [aşı, daldırma, çelik veya
çekirdekleri vasıtasıyla] silsile yürü-
dükçe onlar ilk ağacı dikenin sadakai
cariyesi [durmadan akan hayratı] olur.»

H. Ş. 1423

«Hiç bir müslüman yoktur ki o; ağaç
diksin, yahut ekin eksin ve mahsulün-
den insan, kuş, kurt yesin de kendisi fay-
dalanmasın. Elbette o müslüman da dik-
diği ile faydalanır buyurdıkları.» B. 1044

Ziraat sevabı

H. Ş. 1424

«Mezrûatınızdan ve ağaçlarınızın mey-
vasından kurt, kuş, arı ihtiyacını giderse
herbirinin gıdalanmasının eciri dikene
ait olur.»

H. Ş. 1425

«Bir müslim yoktur ki envâ'ı hububat eksin, ve sebze yetiştirsin, veyahut ağaç diksin de onun hasılâtından kurtlar, kuşlar, hayvanlar ve insanlar yedikçe [iyi] amelleri defterine sadaka yazılmasın.»

H. Ş. 1426

«Rızkı toprağın gizli yerinde isteyiniz. [Eşeleyiniz].»

H. Ş. 1427

«Ekiniz, biçiniz. ziraatle meşgul olunuz. Zira ekip biçmek pek mubarek bir iştir. Ekinin ziyandan korunması için [ekine musallat] vahşi hayvanlara ve kuşlara karşı bostan korkuluklarını çokca yapınız.»

H. Ş. 1428

«Her kim, kimseye ait olmıyan bir arazi i'mar ederse o kimsenin o yere pek lâayik olacağı hakkında.» B. 1055

H. Ş. 1429

«Harben fethedilen arazinin mülkiyeti mağlublardan fatihlere intikal edeceği mağlubların bu araziden istifadeleri; ye-

ni sahiplerinin tayîn edecekleri husûsî şartlara göre muvakkat mahiyette olacağı hakkında.» B. 1056

Hayvan yetiştirmenin ehemmiyeti

H. Ş. 1430

«Agnâm [koyun keçi] edinin zira onda bereket vardır.»

H. Ş. 1431

«evde bir koyun veya keçi beslemek bir bereketdir. İki olursa iki bereketdir. Üç olursa üç bereketdir.»

H. Ş. 1432

«Sakin sütlü hayvanı kesme.»

AT

H. Ş. 1433

«Atın nasiyesinde hayır vardır kıyamete kadar [her vakit] bu böyledir.»

H. Ş. 1434

«Her müslümana kaâdir olduğu zamanda bir at beslemek vâcibdir.»

H. Ş. 1435

«Atları yarışa çıkarmak helâldir.»

H. Ş. 1436

«Atların nâsiyesinde bereket vardır.»
B. 1207

H. Ş. 1437

«Atların nâsiyesinde hayır ve bereket vardır.»

H. Ş. 1438

«Bu dabbelere [bu bineklere] selâmetle bininiz ve selâmetle dönünüz, [ancak] onların sırtını yollarda ve pazarlarda sohbet kürsisi yapmayınız binilen [hayvan] binenden daha hayırlı olabilir ve ekseri Allahı zikreder.»

H. Ş. 1439

«Hayvanlar hakkındaki insafsızlığınızdan dolayı magfiret olunabilseydiniz pek çoğunuz magfiret edilmiş olurdunuz.»

H. Ş. 1440

«Her kim vev bir serçe kuşunun bile kesilmişine merhamet ederse Cenâb-ı Hak dahı kıyamet günü kendisine merhamet eder.»

HAYVANI SULAMAK

H. Ş. 1441

«Pek günahkâr bir kadın; geçerken bir kuyunun üzerinde susuzluktan ölüm derecesine gelmiş bir köpeği görmesi ile ayağındaki ayakkabıyı çıkarıp başının yemenisi ile bağliyerek kuyudan bu suretle çıkardığı su ile köpeği suladı Cenâb-ı Hak da o kadının günahlarını af buyurdu.»

H. Ş. 1442

«Yolda susuz bir köpege rastliyan ve ona acıyıp bir kuyuya inen ve ayakkabısı ile su çıkarıp onu sulayan kimseyi Cenâb-ı Hakkın senâ ettiği ve onu magfiret buyurdugu ve binâenaleyh [her susuzu] sulamakta ecir olduğu hakkında.»

B. 1066

TAHARET İÇİN ŞARTLAMAK

H. Ş. 1443

«Sizin birinizin kabından bir köpek su ictigi vakit o kabı siz yedi defa yıkayınız.»

ÖLDÜRÜLMESİNDE BEİS OLMİYAN HAYVANLAR

H. Ş. 1444

«Hayvanlardan beş hayvanın cümlesi fâsıktır muzirdir. Öldürülmelerinde beis yoktur akreb, karga, çaylak fare ve kudurmuş köpek,»

HAYVAN KESİMİNDE ŞARTLAR

H. Ş. 1445

«Hayvan kesdiğinizde öfke ve şiddetle [huşûnetle] kesmeyiniz hayvan keserken kör bıçakla kesmeyiniz. bıçagınız bilenmiş olsun kesdiğiniz hayvanı sogu-yuncaya kadar terk ediniz. [hali üzre bırakınız] azab cektirmeyiniz.»

Bu Hadîs-i şerifin baş tarafı (harpde insanî şartlar) bahsini ihtivâ etmektedir — Tecrid tercemesi sahife 474]

MUHTELİF

H. Ş. 1446

«Çoban, zırâat, av köpeğinden ma'dâyanında lüzumsuz köpek tutmanın mem-

nû'iyeti hakkında.» B. 1046 ve 1047

H. Ş. 1447

«Öküzün binmek için değil tarla sürmek için yaratıldığı hakkında.» B. 1049

H. Ş. 1448

«Yabancı devenin havuzdan su içmekten men edilmemesi hakkında.» B. 1067

H. Ş. 1449

«Debbaglandıktan sonra her hangi hayvanın tahir olacağı hakkında.»

Amme menfaati bakımından yollar hakkında takayyüdât

İ Z A H — 122

Yol demek ; hayatın akış yatağı demektir. İnsan vücûdünde damarlar ne ise bir memleketde de yollar odur. Yolun vasfı ne ayakla ne tekerlekle harekete engel olmayacak halde bataksız, çukursuz tōkezsiz, uçurumu emniyetde tehlikesiz, ve geceli gündüzlü seyr-ü seferi emniyetde olan yer demektir.

Böyle olmazsa münakale güçleşir, can mal tehlikeye marûz bulunur. Hayvan sakatlanır, tekerlek saplanır araba yıpranır, insan türlü kaza ve tehlikeler geçirir neticede yolculuk pahallıya mal olur nakliye ücretleri yükselir bu ; erzak fiatlarına te'sir eder memleketde pahalık olur. Yolsuzluk kış mevsimlerinde mem-

leketi adalar haline koyar, yollar geçilmez olur, erzak odun kömür taşımaz olur, yer yer darlık çoğalır. Bir memleketde hayat ve hareket esasında en başta gelen ihtiyaçlar; içme sularına, ulaştırma yollarına, ve abdest bozma mecralarına [kanalizasyona] dır.

H. Ş. 1450

«Müslümanların yolundan eziyyet veren şeyler kaldırınız.»

H. Ş. 1451

«Her kim müslümanların yolları üzerinde onlara eziyyet verecek şey meydana getirirse o kimse üzerine müslümanların lâneti vâcib olur.»

H. Ş. 1452

«Yola doğru uzamış bir diken dalını izâle edenin geçmiş ve gelecek günahlarını Cenâb-ı Hak af buyursun.»

H. Ş. 1453

«Umumî yollar için [asgarî] yedi arşın genişlik ayrılması hakkında.» B. 1099

H. Ş. 1454

«Sakin sokaklarda oturmayınız, eğer mecbur olursanız sokakların hakkını veriniz. Onlar da şunlardır :

Harama bakmamak, gelip geçenlere eziyyet veren şeyleri kaldırmak, halkın selâmını almak ve rast geldiklerini iyiliğe sevk ve fenalıktan men' etmek.»

Fiatı 15 krş.